FOLKETINGET
STATSREVISORERNE

FOLKETINGET
RIGSREVISIONEN

November 2026
– 3/2026

Rigsrevisionens beretning afgivet
til Folketinget med Statsrevisorernes
bemærkninger

Forsvarets særligt væsentlige materiel

3/2026

Beretning om

Forsvarets særligt væsentlige materiel

Statsrevisorerne fremsender denne beretning med deres bemærkninger til Folketinget og vedkommende minister, jf. § 3 i lov om statsrevisorerne og § 18, stk. 1, i lov om revisionen af statens regnskaber m.m.

København 2026

Denne beretning til Folketinget skal behandles ifølge lov om revisionen af statens regnskaber, § 18:

Statsrevisorerne fremsender med deres bemærkning Rigsrevisionens beretning til Folketinget og vedkommende minister.

Forsvarsministeren og ministeren for samfundssikkerhed og beredskab afgiver en redegørelse til beretningen.

Rigsrevisor afgiver et notat med bemærkninger til ministrenes redegørelser.

På baggrund af ministrenes redegørelser og rigsrevisors notat tager Statsrevisorerne endelig stilling til beretningen, hvilket forventes at ske i marts 2027.

Ministrenes redegørelser, rigsrevisors bemærkninger og Statsrevisorernes eventuelle bemærkninger samles i Statsrevisorernes Endelig betænkning over statsregnskabet, som årligt afgives til Folketinget i februar måned – i dette tilfælde Endelig betænkning over statsregnskabet 2026, som afgives i februar 2028.

Statsrevisorernes bemærkning tager udgangspunkt i denne kritikskala:

Kritikniveau	Begreber
Niveau 1 Positiv kritik	• Positivt • Tilfredsstillende
Niveau 2 Kritik under middel	• Utilstrækkeligt
Niveau 3 Middel kritik	• Utilfredsstillende/meget utilfredsstillende • Bekymrende
Niveau 4 Skarp kritik	• Kritisabelt/kritiserer skarpt/stærkt kritisabelt • Foruroligende/meget foruroligende/stærkt foruroligende
Niveau 5 Skarpeste kritik	• Påtaler skarpt og giver Folketinget en særlig opfordring til at reagere på beretningen

Henvendelse vedrørende denne publikation rettes til:
Statsrevisorerne
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Tlf.: 3337 5989
statsrevisorerne@ft.dk
www.ft.dk/statsrevisorerne

ISSN 2245-3008
ISBN online 978-87-7434-904-4

Statsrevisorernes bemærkning

Beretning om Forsvarets særligt væsentlige materiel

I 2022 gennemførte Forsvarsministeriet et kasseeftersyn, der viste, at Forsvarets materiel generelt var mere nedslidt end forventet. Folketinget besluttede herefter, at Forsvarets kampkraft hurtigt skulle øges som følge af den sikkerhedspolitiske situation. Med forsvarsforliget 2024-2033 og efterfølgende delaftaler er der tilført mere end 360 mia. kr. til bl.a. at sikre den nødvendige kampkraft.

Ifølge Forsvarsministeriet er 27 typer af Forsvarets materiel særligt væsentligt for, at Forsvaret kan løse sine opgaver. Deriblandt forskellige typer af skibe, fly og køretøjer.

Forsvarsministeriets departement skal sikre, at der føres tilsyn med det særligt væsentlige materiels tilstand, og sørge for, at det bliver repareret og opdateret, så det kan understøtte Forsvarets opgaver. Formålet med undersøgelsen er at vurdere, om tilsynet har været tilfredsstillende, og at afdække materiellets tilstand.

Statsrevisorerne finder det stærkt kritisabelt, at Forsvarsministeriets departements tilsyn med det særligt væsentlige materiel er mangelfuldt. Departementet har ikke haft overblik over, hvilket materiel der er særligt væsentligt, hvad tilstanden har været på materiellet, og om det har været til rådighed i det tiltænkte omfang, og har derved heller ikke kunnet give Folketinget et fyldestgørende billede af Forsvarets kampkraft samt det samlede behov for og prioriteringerne af materielinvesteringer.

Statsrevisorerne

9. november 2026

Stephanie Lose
Leif Lahn Jensen
Peter Westermann
Benny Engelbrecht
Anders Vistisen
Steffen Larsen

Statsrevisorerne finder det stærkt kritisabelt, at der er væsentlige problemer med over halvdelen af Forsvarets særligt væsentlige materiel. Problemerne har i flere tilfælde strakt sig over en årrække, og en del af materiellet har ikke været tilstrækkeligt til rådighed. Dette har påvirket løsningen af centrale forsvarsopgaver negativt.

Statsrevisorerne har hæftet sig ved disse undersøgelsesresultater:

- Forsvarsministeriets departement havde indtil 2023 et overblik over det særligt væsentlige materiels tilstand, men overblikket var utilstrækkeligt.
- Fra 2023 besluttede Forsvarsministeriets departement at stoppe med at udarbejde overblikket over det særligt væsentlige materiels tilstand og har derefter ikke haft et fuldt overblik over, hvilket materiel der er særligt væsentligt, og hvilken tilstand det er i.
- Departementet har oplyst, at tilsynet og prioriteringen af materieldriften bl.a. er foregået ved løbende dialog og møder mellem departementet og myndighederne. Forsvarsministeriet har ikke dokumenteret denne dialog.
- Forsvarsministeriet har for dele af det særligt væsentlige materiel ikke sat mål for materiellets rådighedsgrad. Rådighedsgraden skal vise, hvor meget en given materieltype skal være klar og til rådighed for at kunne løse opgaver og indgå i det fastsatte beredskab.
- I 2025 fandt Forsvarskommandoen, at der var problemer med tilstanden for mindst 14 ud af 27 typer af særligt væsentligt materiel. Forsvaret har derfor udført opgaver, herunder NATO-opgaver, med begrænsninger.
- Forsvarsministeriets departement har ikke fuldt oplyst forligskredsen om alle problemer med det særligt væsentlige materiel.
- Forsvarsministeriets egne analyser og eksterne analyser peger bl.a. på, at nogle af problemerne med materiellet skyldes en uklar organisering og ansvarsfordeling mellem myndighederne i forhold til vedligeholdelse og drift af materiel.
- Forsvarsministeriets departement har ikke et tilstrækkeligt overblik over Forsvarets kampkraft. Det svækker muligheden for at give Folketinget et fyldestgørende billede af kampkraften og muligheden for at vurdere det samlede behov for at investere i eksisterende og nyt materiel.

Statsrevisorerne er enige med Rigsrevisionen i, at Forsvarsministeriet, set i lyset af materiellets tilstand, det aktuelle trusselsbillede, og at Forsvarsministeriet skal investere massivt i materiel, hurtigt bør få etableret et fuldt overblik over tilstanden på materiellet.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning 1
1.1. Formål og konklusion 1
1.2. Baggrund 5
1.3. Vurderingskriterier, metode og afgrænsning 6

2. Forsvarets særligt væsentlige materiel 8
2.1. Tilsynet med det særligt væsentlige materiel 8
2.2. Tilstanden på det særligt væsentlige materiel 12

Bilag 1. Metodisk tilgang 15

Rigsrevisionen har selv taget initiativ til denne undersøgelse og afgiver derfor beretningen til Statsrevisorerne i henhold til § 17, stk. 2, i rigsrevisorloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 101 af 19. januar 2012.

Rigsrevisionens mandat til at gennemføre undersøgelsen følger af rigsrevisorlovens § 2, stk. 1, nr. 1.

Beretningen vedrører finanslovens § 12. Forsvarsministeriet og § 13. Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab.

I undersøgelsesperioden 1. januar 2017 - 31. december 2025 har der været følgende ministre:

Forsvarsministeriet:
Troels Lund Poulsen: august 2023 - juni 2026
Jakob Ellemann-Jensen: december 2022 - august 2023
Morten Bødskov: februar 2022 - december 2022
Trine Bramsen: juni 2019 - februar 2022
Claus Hjort Frederiksen: november 2016 - juni 2019

Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab:
Torsten Schack Pedersen: august 2024 - juni 2026

Beretningen har i udkast været forelagt Forsvarsministeriet. De dele af udkastet, der vedrører Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab, har i udkast været forelagt ministeriet. Begge ministeriers bemærkninger er i videst muligt omfang afspejlet i beretningen.

1. Indledning

1.1. Formål og konklusion

1. Forsvarets materiel skal virke i både fredstid og krigstid. Kampfly skal kunne komme i luften, fregatter skal kunne sejle, og våbensystemer skal virke. Hvis materiellet ikke er vedligeholdt og til rådighed, kan det påvirke Forsvarets evne til at overvåge og beskytte dansk territorium og til at støtte andre lande i NATO. Det kan også påvirke militære øvelser og træning af soldater og have den konsekvens, at reparationer bliver unødigt dyre. Det aktuelle trusselsbillede understreger vigtigheden af, at Forsvarets materiel virker, som det skal, da det ellers kan have konsekvenser for sikkerheden og for Danmarks evne til at leve op til internationale forpligtelser.

Forsvaret råder over en lang række forskellige typer af materiel. En del af materiellet er særligt væsentligt for Forsvarets evne til at løse deres opgaver. Ifølge Forsvarsministeriet er der aktuelt 27 typer af særligt væsentligt materiel. Særligt væsentligt materiel kan være forskellige typer af fly, køretøjer, skibe mv.

Forsvarsministeriet skal løbende føre tilsyn med materiellets tilstand og sørge for at reparere og opdatere det. Det fremgår af bestemmelser i ministeriets eget direktiv, at departementet skal føre et løbende tilsyn med, at materiellet er i stand til at understøtte Forsvarets opgaver.

Der har gennem årene været flere tilfælde, hvor der har været problemer med Forsvarets materiel. Som eksempler kan nævnes Forsvarets inspektionsskibe, der har haft problemer med at patruljere i Nordatlanten, fordi skibene er gamle og nedslidte, og fregatten Iver Huitfeldt, som ikke kunne affyre luftforsvarsmissiler under en skarp operation i Det Røde Hav i 2024. Nogle af problemerne har vi også afdækket i tidligere undersøgelser om bl.a. Forsvarets inspektionsskibe, miljøskibe og helikoptere.

Inspektionsskib ved Grønland. **Foto:** Søren Nagel/Forsvaret

2. I 2022 gennemførte Forsvarsministeriet et såkaldt kasseeftersyn. Eftersynet viste, at materiellet var mere nedslidt end forventet, og at der var et milliardstort behov for investeringer i Forsvaret. Folketinget besluttede herefter, at Forsvarets kampkraft skulle øges hurtigt som følge af den sikkerhedspolitiske situation.

Der er de seneste år tilført adskillige milliarder til at vedligeholde og anskaffe materiel. Med forsvarsforliget 2024-2033 og efterfølgende delaftaler er der tilført over 360 mia. kr. til bl.a. at sikre den nødvendige kampkraft til Forsvaret.

3. Formålet med undersøgelsen er at vurdere, om Forsvarsministeriets departements tilsyn med det særligt væsentlige materiel har været tilfredsstillende, og at afdække tilstanden på materiellet.

4. Forsvarsministeriet har vurderet, at nogle af de konkrete problemer med materiellet og opgaveløsningen, som Rigsrevisionen har afdækket i undersøgelsen, er fortrolige. Det skyldes ifølge ministeriet, at det kan skade Danmarks sikkerhed, hvis oplysningerne offentliggøres. Vi har imødekommet ministeriets ønske om fortrolighed, og beretningen indeholder derfor kun overordnede og summariske beskrivelser af problemerne. Ministeriet har indgået i en konstruktiv dialog med Rigsrevisionen og er kommet med konkrete ændringsforslag, så mest muligt af undersøgelsen kan offentliggøres. Ministeriet har fået en afrapportering af alle de problemer, som vi har afdækket i undersøgelsen.

5. Rigsrevisionen har selv taget initiativ til undersøgelsen i juni 2025.

Konklusion

Forsvarsministeriets departement skal føre tilsyn med det materiel, der er særligt væsentligt for at løse helt centrale forsvarsopgaver, men tilsynet er mangelfuldt. Konsekvensen er, at departementet ikke har et fuldt overblik over materiellets tilstand. Det svækker deres mulighed for at give forligskredsen og Folketinget et fyldestgørende billede af kampkraften og vurdere det samlede behov for at investere i eksisterende og nyt materiel. Rigsrevisionen kan konstatere, at der er problemer med en stor del af materiellet, og at det har påvirket centrale forsvarsopgaver. Alt i alt finder Rigsrevisionen Forsvarsministeriets indsats på området meget utilfredsstillende.

Departementets tilsyn med det særligt væsentlige materiel er mangelfuldt

Departementet skal ifølge deres eget direktiv følge med i, hvilket materiel der er særligt væsentligt, og hvad tilstanden er på det. Departementet havde indtil 2023 dette overblik, men stoppede med at udarbejde det, fordi det ifølge departementet var utilstrækkeligt. Herefter har der ikke været et fuldt overblik over, hvilket materiel der er særligt væsentligt, og hvad tilstanden er på materiellet. Dermed er der ikke et tilstrækkeligt grundlag for tilsynet. Rigsrevisionen kan konstatere, at departementet først i forbindelse med denne undersøgelse har vurderet, hvilket materiel der aktuelt er særligt væsentligt, og dermed, hvad der skal føres tilsyn med. Departementet anerkender, at de ikke har levet op til bestemmelserne i deres eget direktiv.

Departementet har oplyst, at tilsynet også er foregået ved løbende dialog og møder mellem departementet og myndighederne samt via orienteringer af forligskredsen. Forsvarsministeriet har ikke dokumenteret dialogen med myndighederne, og Rigsrevisionen kan konstatere, at orienteringerne af forligskredsen ikke giver et fuldt overblik over, hvilket materiel der er særligt væsentligt, og hvad tilstanden er på det.

For en del af materiellet har Forsvarsministeriet ikke sat mål for, hvor meget det skal være til rådighed. Det vanskeliggør departementets tilsyn med materiellets tilstand og evne til at understøtte Forsvarets opgaver.

Departementet har oplyst, at de inden udgangen af 2026 vil have et nyt koncept for deres tilsyn. Derudover vil de skabe et fuldt overblik over materiellets tilstand og dermed et bedre grundlag for at styre og prioritere, hvilke opgaver materiellet skal bruges til, og vurdere behovet for at investere i eksisterende og nyt materiel. Der er ikke fastsat en dato for, hvornår dette arbejde skal være færdigt.

Der er problemer med tilstanden på en stor del af Forsvarets særligt væsentlige materiel

Forsvarskommandoen har i løbet af 2025 rapporteret om problemer med tilstanden på 14 af de 27 typer af særligt væsentligt materiel. En del af materiellet har ikke været til rådighed i det tiltænkte omfang, og problemerne har i flere tilfælde strakt sig over flere år. Problemerne med materiellet er bl.a., at det er nedslidt og udfordret af hyppige nedbrud. Forsvaret har derfor været nødt til at udføre opgaver med begrænsninger, herunder NATO-opgaver. En begrænsning kan fx være, at der har været mindre materiel til at løse opgaven, eller at materiellet ikke har haft alle de fornødne funktioner til at løse opgaven fuldt ud.

Da rapporteringerne ikke omfatter alt særligt væsentligt materiel og ikke giver en fyldestgørende beskrivelse af materiellets tilstand, kan vi ikke udelukke, at der er problemer med mere materiel end det, vi har fundet.

Set i lyset af materiellets tilstand, det aktuelle trusselsbillede, og at Forsvarsministeriet skal investere massivt i materiel, finder Rigsrevisionen det afgørende, at departementet hurtigt får etableret et fuldt overblik over tilstanden på materiellet.

1.2. Baggrund

6. Forsvarsministeriet har ansvaret for, at materiellet virker. Opgaven er delt mellem Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, Forsvarskommandoens tre værn og Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste.

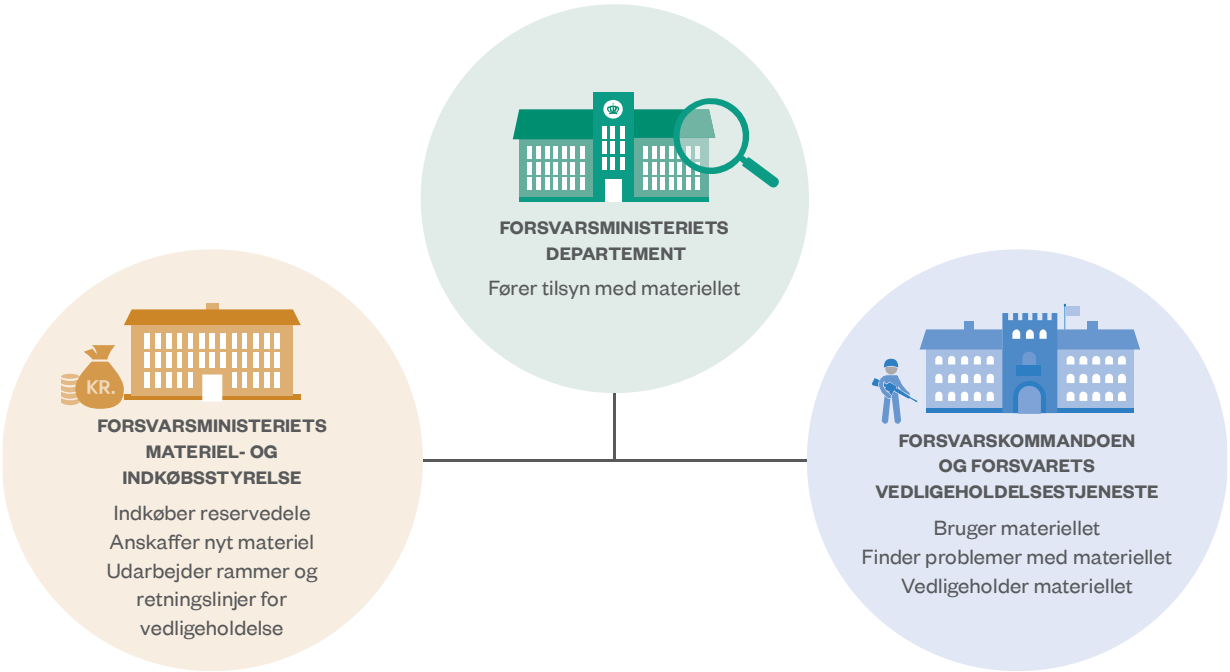
Det er Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste, der sammen med de tre værn står for at vedligeholde materiellet på værksteder ude på flådestationer, kaserner og flyvestationer.

Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse skal sørge for, at værkstederne har de reservedele mv., som de skal bruge for at reparere og opdatere materiellet. Styrelsen har også ansvaret for at afholde udgifter til reservedele og eksterne leverandører. Styrelsen skal planlægge, hvordan problemer med materiellet skal løses. Det kan fx være at beslutte, om materiellet skal repareres, eller om der skal anskaffes nyt materiel. Dette sker i dialog med værnene og Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste.

Forsvarsministeriets departement skal ifølge ministeriets eget direktiv vurdere, hvilket materiel der er særligt væsentligt, og følge, om materiellets tilstand understøtter opgaveløsningen.

Figur 1 viser myndighedernes opgaver og ansvar for at vedligeholde materiellet.

Figur 1
Myndighedernes opgaver og ansvar

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af oplysninger fra Forsvarsministeriet.

1.3. Vurderingskriterier, metode og afgrænsning

Vurderingskriterier

7. Vi tager udgangspunkt i lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v. og i cirkulære om forsvarschefens ansvarsområder, der beskriver ansvaret i forhold til at sikre, at der er materiel til at løse Forsvarets opgaver. Vi tager også udgangspunkt i bestemmelserne i Forsvarsministeriets direktiv om den kvartalsvise materielstatusrapportering. Direktivet beskriver, hvordan departementet skal føre tilsyn med området.

Bestemmelserne er uddybet i kapitel 2.

Metode

8. Undersøgelsen baserer sig på en dokumentgennemgang af materiale fra Forsvarsministeriet, herunder Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og Forsvarskommandoen. Vi har gennemgået dokumenter vedrørende de 27 typer af materiel, som ministeriet har kategoriseret som særligt væsentlige i forbindelse med vores undersøgelse.

Vi har holdt møder med Forsvarsministeriets departement, Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse og Forsvarskommandoen. Vi har også holdt møder med Centralforeningen for Stampersonel (CS) og Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF), som er fagforeninger for ansatte i Forsvaret.

9. Undersøgelsens metode uddybes i bilag 1.

10. Revisionen er udført i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision, jf. bilag 1.

Afgrænsning

11. Undersøgelsen omfatter perioden 2017-2025. Der forelå ikke tilstrækkelige data for 2026, da vi afsluttede analysen.

12. Undersøgelsen omfatter Forsvarets særligt væsentlige materiel, som Forsvarsministeriet definerer som "styringsrelevante hovedmaterielgenstande". Materiellet er ifølge ministeriet kendetegnet ved, at det er særligt væsentligt for Forsvaret og er underlagt politisk bevågenhed. Ministeriet lægger i vurderingen vægt på risiko og væsentlighed. Ministeriet har i forbindelse med denne undersøgelse identificeret i alt 27 typer af materiel, der var særligt væsentlige i 2025.

13. Den ene type af materiel omfatter fire miljøskibe, som er blevet overdraget til Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab i august 2024. Skibene bemandes, driftes og vedligeholdes dog fortsat af Forsvaret efter aftale mellem Forsvarsministeriet og Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab. Derfor indgår miljøskibene i undersøgelsen.

14. Vi har ikke foretaget militærfaglige vurderinger af materiellets tilstand, men har taget udgangspunkt i de tilfælde, hvor Forsvarskommandoen har orienteret departementet om problemer med materiellet, fordi det kan have betydning for Forsvarets opgaveløsning. Derfor kan der være problemer med materiellet, som vi ikke afdækker i denne undersøgelse.

15. Vi har undersøgt tilstanden på materiellet og ikke, om der har været den nødvendige bemanding til at bruge materiellet. Vi har i en beretning fra 2018 om Forsvarets forudsætninger for at løse sine opgaver undersøgt bemandingen på en del af Forsvarets materiel. Vi følger i forbindelse med den sag fortsat Forsvarsministeriets indsats for at øge bemandingen på Forsvarets fregatter og inspektionsskibe.

Både materiel og bemanding skal være til stede for at sikre Forsvarets kampkraft. Denne undersøgelse handler udelukkende om materiellet.

2. Forsvarets særligt væsentlige materiel

16. Dette kapitel handler om:

- tilsynet med det særligt væsentlige materiel (afsnit 2.1)
- tilstanden på materiellet (afsnit 2.2).

2.1. Tilsynet med det særligt væsentlige materiel

17. Vi har undersøgt, om departementets tilsyn med Forsvarets særligt væsentlige materiel har været tilfredsstillende.

Vi har taget udgangspunkt i bestemmelserne i Forsvarsministeriets direktiv om den kvartalsvise materielstatusrapportering. Direktivet beskriver, hvordan departementet skal føre tilsyn med området. Det fremgår af direktivet, at kvartalsvise rapporteringer om materiellet indgår som en del af departementets tilsyn med, *"at materieldriften understøtter den aftalte operative opgaveløsning inden for den tildelte økonomiske ramme"*. Det fremgår også af direktivet, at det materiel, der skal indgå i rapporteringerne, er materiel, som vurderes at være særligt relevant ud fra en risiko- og væsentlighedsbetragtning.

På den baggrund skal departementet vurdere, hvilket materiel der er særligt væsentligt, og kvartalsvist følge med i materiellets tilstand for at kunne føre et tilfredsstillende tilsyn.

Det fremgår også af mål- og resultatplanen for Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse for 2025, at en stabil drift samt styring og prioritering af materiellet kræver et fælles billede af status på materiellets rådighed og tilstand.

18. Undersøgelsen viser, at departementets tilsyn er mangelfuldt, og at de ikke har et fuldt overblik over materiellets tilstand og kampkraften. Departementet har dermed ikke levet op til bestemmelserne i deres eget direktiv.

19. Departementets tilsyn med det særligt væsentlige materiel har været gennemført på to forskellige måder i undersøgelsesperioden, hvilket er beskrevet i de efterfølgende afsnit.

Tilsyn i perioden 2017-2023

20. Departementet modtog i perioden 2017-2023 kvartalsvise rapporter fra Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse i form af materielstatusrapporter. Rapporterne gav et overblik over, hvilket materiel der var særligt væsentligt, og hvad tilstanden var på materiellet. Det fremgik også af rapporterne, hvordan problemer med materiellet påvirkede opgaveløsningen. Dette kaldes de operative konsekvenser.

Rapporterne var baseret på Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses og Forsvarskommandoens vurdering af materiellets tilstand og de operative konsekvenser. Det var Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse, der havde ansvaret for at samle oplysningerne og sende dem til departementet i materielstatusrapporterne. Figur 2 viser denne proces.

Figur 2

Proces for tilsynet med særligt væsentligt materiel i perioden 2017-2023

Kilde: Rigsrevisionen på baggrund af oplysninger fra Forsvarsministeriet.

21. Departementet besluttede i 2023 at stoppe med at udarbejde materielstatusrapporter, fordi de ifølge departementet ikke gav et tilstrækkeligt tidstro billede af tilstanden på det særligt væsentlige materiel. Det skyldes bl.a., at det tog så lang tid for myndighederne at indhente de nødvendige bidrag, vurdere dem og blive enige om konklusionerne, at oplysningerne om materiellet ofte var flere måneder gamle, når rapporterne nåede departementet. Det betød, at de informationer, som departementet førte tilsyn på baggrund af, var forældede.

Tilsyn i perioden 2023-2025

22. Da materielstatusrapporterne ikke længere blev udarbejdet, besluttede departementet, at de fremadrettet ville følge materiellet i Forsvarskommandoens ledelsesinformation til departementet.

Vores gennemgang viser, at man ikke i ledelsesinformationen kan se, hvilket materiel der er særligt væsentligt. Departementet har først i forbindelse med denne undersøgelse vurderet, hvilket materiel der aktuelt er særligt væsentligt. Gennemgangen viser også, at ledelsesinformationen til departementet har givet et fragmenteret og ufuldstændigt overblik over materiellets tilstand. Det manglende overblik skyldes, at ledelsesinformationen primært bruges til at rapportere om Forsvarets opgaver og ikke om tilstanden på materiellet. Departementet kan derfor ikke foretage en dækkende vurdering af materiellets tilstand på baggrund af ledelsesinformationen.

Rigsrevisionen vurderer på den baggrund, at departementet ikke har haft et tilstrækkeligt grundlag for at føre tilsyn med det særligt væsentlige materiel, og at departementets mulighed for at føre tilsyn har været dårligere efter 2023, hvor de stoppede med at udarbejde materielstatusrapporterne.

Departementet anerkender, at de i perioden 2023-2025 ikke har fulgt bestemmelserne i deres eget direktiv om at føre tilsyn med materiellet.

23. Departementet har oplyst, at tilsynet og prioriteringen af materieldriften også er foregået ved løbende dialog og møder mellem departementet og myndighederne. Forsvarsministeriet har ikke dokumenteret denne dialog. Departementet har også oplyst, at materiellets tilstand følges af Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse. Der er ifølge departementet afholdt forskellige typer af møder mellem bl.a. Forsvarskommandoen, værnene, Forsvarets Vedligeholdelsestjeneste og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse om problemer med det særligt væsentlige materiel. Ministeriet har for en del af møderne dokumenteret, at de har fundet sted, mens der for andre ikke findes dokumentation.

Rigsrevisionen bemærker, at møder mellem myndighederne kan bidrage til at følge materiellets tilstand på et underliggende niveau, men at det ikke giver departementet et samlet overblik over tilstanden.

Departementet har desuden oplyst, at de som en del af tilsynet har orienteret forligskredsen om problemer med dele af materiellet. Vores gennemgang af orienteringerne viser, at departementet i 2024 og 2025 kun har orienteret om 9 af de 27 typer af særligt væsentligt materiel. Orienteringerne giver derfor ikke et overblik over, hvilket materiel der er særligt væsentligt, og hvad tilstanden er på det.

24. Vores gennemgang viser også, at Forsvarsministeriet for en del af materiellet ikke har sat mål for rådighedsgraden. Rådighedsgraden er ifølge ministeriet et udtryk for, hvor meget en given materieltype skal være klar og til rådighed for at kunne løse opgaver og indgå i det fastsatte beredskab. Hvis materiellet ikke lever op til målet, kan det betyde, at Forsvaret må løse opgaver med begrænsninger.

Rigsrevisionen bemærker, at de manglende mål for, hvor meget materiellet skal være til rådighed, gør det svært for departementet at føre tilsyn med materiellets tilstand og evne til at understøtte Forsvarets opgaver.

Forsvarsministeriet anerkender, at der for en del af materiellet ikke er taget stilling til, hvor meget det skal være til rådighed, og at nogle af målene for rådigheden er "indledningsvist og overordnet fastlagt". Fx er målet for rådighedsgraden for alle hærens køretøjer ca. 70 %, selv om det faktiske behov for køretøjerne er forskellige. Ministeriet har også oplyst, at materiellets rådighed ikke har været afgørende for styringen og prioriteringen på området, men at de har igangsat et arbejde med at definere mål for og forbedre rådighedsgraden som en del af arbejdet med at styrke Forsvarets kampkraft.

25. Samlet set viser vores gennemgang, at departementets tilsyn har været mangelfuldt. Departementet har ikke haft overblik over, hvilket materiel der er særligt væsentligt, hvad tilstanden har været på materiellet, og om det har været til rådighed i det tiltænkte omfang. Hertil kommer, at Forsvarsministeriet for en del af materiellet ikke har taget stilling til, hvor meget det skal være til rådighed, for at Forsvaret kan løse deres opgaver.

Departementet har dermed ikke har haft et grundlag for at vurdere det samlede behov for at vedligeholde materiellet og prioritere, hvad der er vigtigst at vedligeholde på tværs af værnene. Departementet har heller ikke haft et fuldt overblik over Forsvarets kampkraft, hvilket svækker muligheden for at give forligskredsen og Folketinget et fyldestgørende billede af kampkraften. Det kan også svække muligheden for at vurdere det samlede behov for at investere i eksisterende og nyt materiel. Det er problematisk, set i lyset af at Folketinget i perioden 2024-2033 har afsat over 360 mia. kr. til investering i forsvar og sikkerhed.

Departementet har oplyst, at de er i gang med at udvikle et nyt koncept for tilsynet, som skal bruges til at rapportere om materiellet fremadrettet. Konceptet forventes at være færdigt inden udgangen af 2026.

Departementet har også oplyst, at de er i gang med et projekt, som skal give et fuldt overblik over materiellets tilstand. Overblikket skal styrke styringen og prioriteringen af området ved at give Forsvarsministeriet et fælles billede af materiellets tilstand og rådighed. Projektet skal bl.a. gøre det muligt tidligt at opdage, hvis der er uoverensstemmelse mellem, hvor meget materiellet er til rådighed, og hvad behovet er. Projektet er under udvikling, og der er endnu ikke fastsat en dato for, hvornår det kan tages i brug.

Set i lyset af det aktuelle trusselsbillede og af, at Forsvarsministeriet skal investere massivt i både nyt og eksisterende materiel, finder Rigsrevisionen det afgørende, at departementet hurtigt får etableret et fuldt overblik over tilstanden på det særligt væsentlige materiel og dermed Forsvarets kampkraft.

2.2. Tilstanden på det særligt væsentlige materiel

26. Forsvarsministeriet har ansvaret for, at materiellet bliver vedligeholdt og er til rådighed for de opgaver, som Forsvaret skal løse.

Det fremgår af forsvarslovens § 8, at *"Forsvaret skal råde over styrker af hæren, søværnet og flyvevåbnet, hvis størrelse, kampkraft, udholdenhed, mobilitet og fleksibilitet gør det muligt at løse [Forsvarets] opgaver"*. Det fremgår også af § 16 i cirkulære om forsvarschefens ansvarsområder, at *"forsvarschefen over for forsvarsministeren har ansvaret for planlægning og gennemførelse af Forsvarets materielanskaffelser samt forvaltning, drift og vedligeholdelse af materiel"*.

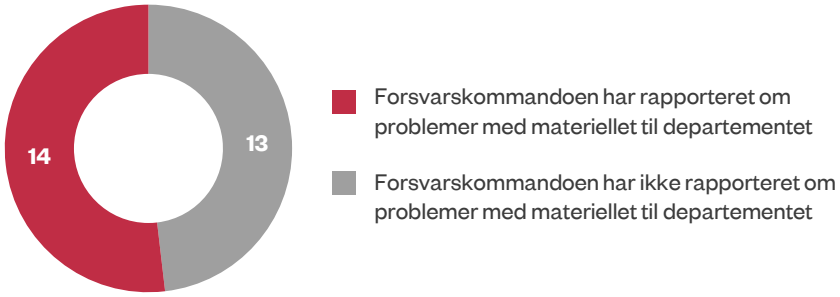
Vi har undersøgt tilstanden på de 27 typer af materiel, som departementet har vurderet som særligt væsentlige. Vi har taget udgangspunkt i 2025, som er det seneste fulde år i undersøgelsesperioden.

Da departementet ikke har et fuldt overblik over materiellets tilstand, har vi taget udgangspunkt i de delvise beskrivelser af tilstanden, der findes i Forsvarskommandoens ledelsesinformation til departementet om opgaveløsningen. Da ledelsesinformationen er opdelt på opgaver og ikke på materiel, har det været nødvendigt at fremsøge de steder, hvor materiellet nævnes. For at sikre, at vi finder alle de relevante steder, hvor materiellet kan være nævnt, har vi lavet en søgeordsanalyse og suppleret med en manuel gennemgang af ledelsesinformationen.

For det materiel, vi har kunnet finde i ledelsesinformationen, har vi undersøgt, om der i løbet af 2025 er rapporteret om problemer med materiellets tilstand. I vores gennemgang af ledelsesinformationen har vi lagt til grund, at når Forsvarskommandoen rapporterer om problemer med materiellets tilstand, har det en karakter, der ligger ud over mindre og forventelige problemer med materiellet. Da ledelsesinformationen ikke omfatter alt særligt væsentligt materiel og ikke giver en fyldestgørende beskrivelse af materiellets tilstand, kan vi ikke udelukke, at der er problemer med mere materiel end det, vi har fundet i ledelsesinformationen.

27. Undersøgelsen viser, at der er problemer med tilstanden på en stor del af Forsvarets særligt væsentlige materiel. Undersøgelsens resultater er opsummeret i figur 3.

Figur 3
Problemer med Forsvarets særligt væsentlige materiel i 2025

Kilde: Rigsrevisionens opgørelse på baggrund af dokumenter fra Forsvarsministeriet.

Det fremgår af figur 3, at der har været problemer med 14 af de 27 typer af særligt væsentligt materiel i løbet af 2025. Dermed har over halvdelen af materiellet været i en tilstand, hvor Forsvarskommandoen har fundet det nødvendigt at orientere departementet om problemerne. For de resterende 13 typer af materiel er der ikke blevet rapporteret om problemer med materiellet i ledelsesinformationen til departementet.

28. Problemerne med materiellet viser sig også, når vi gennemgår, hvor meget materiellet har været til rådighed i 2025.

For den del af materiellet, hvor der er mål for rådighedsgraden, kan vi se, at der er en større andel af materiellet, som ikke lever op til målene. Det fremgår både af Forsvarsministeriets egne opgørelser og af analyser, som ministeriet har fået udarbejdet af en ekstern konsulentvirksomhed. Ministeriet anerkender, at den reelle rådighedsgrad i flere tilfælde har været for lav.

29. Vores gennemgang viser, at problemerne med materiellets tilstand i flere tilfælde har haft betydning for centrale forsvarsopgaver. Forsvarskommandoen vurderer, at problemerne har betydet, at Forsvaret har været nødt til at løse opgaver med begrænsninger, herunder NATO-opgaver. I flere tilfælde har det været nødvendigt at stille med mindre materiel eller andet materiel for at løse opgaven. Det har også været nødvendigt at stille med materiel, der ikke har haft alle de fornødne funktioner til at løse opgaven fuldt ud. Samlet set har det gjort Forsvaret mere sårbart over for nye nedbrud og problemer.

30. Vores gennemgang viser desuden, at problemerne med materiellet i flere tilfælde har strakt sig over flere år. I enkelte tilfælde i mere end 8 år. Det er Rigsrevisionens vurdering, at der er et øget behov for, at departementet fører et tæt tilsyn med materiellets tilstand, når der er kendskab til langvarige problemer med betydelige dele af materiellet.

Forsvarsministeriets egne analyser og eksterne analyser peger på, at nogle af problemerne med materiellet skyldes manglende langtidsplanlægning, fx indkøb af reservedele. Analyserne peger også på, at problemerne kan skyldes begrænset værkstedskapacitet og en uklar organisering og ansvarsfordeling mellem myndighederne i forhold til vedligeholdelse og drift af materiel.

Forsvarsministeriet har oplyst, at de langvarige problemer i nogle tilfælde skyldes, at det er blevet besluttet ikke at foretage yderligere investeringer i nedslidt materiel, som skal erstattes, fx miljøskibene. Rigsrevisionen kan dog konstatere, at Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab har oplyst, at de i dialog med Forsvarsministeriet har besluttet, at miljøskibene skal holdes operative af hensyn til internationale forpligtelser og nationale krav, indtil der er anskaffet nye skibe til beredskabet. Vi kan også konstatere, at to af de fire miljøskibe har været på værft i længere perioder fra 2023 til 2026. Skibene er blevet repareret for over 200 mio. kr. i denne periode. I 2024 afgav vi en beretning om Forsvarsministeriets beredskab til at bekæmpe olie- og kemikalieforurening af havet (nr. 7/2023). Beretningen omhandler netop disse miljøskibe. Vi følger fortsat sagen.

Rigsrevisionen, den 29. oktober 2026

Birgitte Hansen
rigsrevisor

/Kristian Brink
kontorchef

Bilag 1. Metodisk tilgang

Undersøgelsen bygger på en dokumentgennemgang samt møder med Forsvarsministeriets departement, underliggende myndigheder og faglige organisationer på forsvarsområdet.

Væsentlige dokumenter

Vi har gennemgået en række dokumenter, herunder:

- Forsvarsministeriets direktiv om den kvartalsvise materielstatusrapportering af 1. januar 2016
- Forsvarsministeriets materielstatusrapporter og underliggende dokumentation fra perioden 2017-2023, herunder Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelses rapporteringsskemaer og Forsvarskommandoens operative konsekvensvurderinger
- bestemmelse for Forsvarskommandoens ledelsesinformationssystem (FKOBST U.309-0 fra 2022 og FKOBST OD.309-0 fra 2026)
- delrapport om opgaveløsning fra Forsvarskommandoens ledelsesinformation til Forsvarsministeriets departement i perioden 2023-2025
- mødemateriale vedrørende Forsvarskommandoens ledelsesinformation til Forsvarets ledelse i 2025
- mødemateriale fra forsvarschefens kvartalsmøder med værnscheferne om materieldrift i perioden ultimo 2025 - 1. kvartal 2026
- analyse af optimering af rådighedsgrader fra marts 2026
- caseanalyse af målstyring og materielrådighedsgrader på en række kapaciteter fra Ekspertudvalget for et veldrevet forsvar rustet til fremtiden (ikke dateret, modtaget i marts 2026)
- Forsvarsministeriets 21 skriftlige orienteringer af forligskredsen vedrørende særligt væsentligt materiel i perioden 2024-2025
- projektdokumenter for Forsvarsministeriets Capability Management Tool fra marts 2026.

Formålet med gennemgangen af dokumenterne har været at afdække tilstanden på Forsvarets særligt væsentlige materiel samt departementets tilsyn med materiellet i perioden 2017-2025.

Møder

Vi har holdt møder med Forsvarsministeriets departement, Forsvarskommandoen og Forsvarsministeriets Materiel- og Indkøbsstyrelse. Formålet med møderne har været at få indsigt i området og at gennemgå det materiale, vi har modtaget. Vi har også holdt møder med Centralforeningen for Stampersonel (CS) og Hærens Konstabel- og Korporalforening (HKKF), som er fagforeninger for ansatte i Forsvaret. Formålet har bl.a. været at få indsigt i medlemmernes oplevelse af materiellets tilstand.

Analyser af tilsynet med det særligt væsentlige materiel (afsnit 2.1)

Analysen af departementets tilsyn med Forsvarets særligt væsentlige materiel tager udgangspunkt i, at departementet i hele perioden har skullet føre tilsyn på baggrund af kvartalsvise rapporteringer om materiellet. Det følger af bestemmelserne i Forsvarsministeriets direktiv om den kvartalsvise materielstatusrapportering. Vi har gennemgået de materielstatusrapporter, som har dannet grundlag for tilsynet i perioden 2017-2023. Da ministeriet stoppede med at udarbejde rapporterne i 2023, har vi også gennemgået Forsvarskommandoens ledelsesinformation til departementet, der ifølge ministeriet har dannet grundlag for departementets tilsyn i perioden 2023-2025.

Vi har herudover gennemgået departementets orienteringer til forligskredsen om det særligt væsentlige materiel. Vi har også gennemgået opgørelser og analyser af materiellets rådighed samt materiale fra møder mellem underliggende myndigheder om materiellets rådighedsgrad.

Vi har gennemgået dokumenterne for at vurdere, om de giver departementet et overblik over, hvilket materiel der er særligt væsentligt, og hvad tilstanden er på det, så departementet kan føre tilsyn med materiellet i henhold til ministeriets direktiv.

Analyser af tilstanden på det særligt væsentlige materiel (afsnit 2.2)

Analysen af materiellets tilstand er baseret på de 27 typer af materiel, som Forsvarsministeriet har identificeret som særligt væsentlige i 2025.

Problemer med materiellet på baggrund af ledelsesinformation

Vi har gennemgået Forsvarskommandoens ledelsesinformation til departementet for at se, om der er beskrevet problemer med de 27 typer af materiel.

Ifølge bestemmelsen for Forsvarskommandoens ledelsesinformationssystem skal Forsvarskommandoen bl.a. orientere om udfordringer med opgaveløsningen, som departementet bør have kendskab til. Hvis problemerne med at løse opgaver er forbundet med materiellets tilstand, vil det typisk indgå i ledelsesinformationens delrapporter om opgaveløsning, som bliver sendt tre gange om året. I vores gennemgang af ledelsesinformationen har vi lagt til grund, at når Forsvarskommandoen rapporterer om problemer med materiellets tilstand, har det en karakter, der ligger ud over mindre og forventelige problemer med materiellets drift. Vi kan i sagens natur ikke udelukke, at der i praksis har været problemer, som ikke fremgår, og som derfor heller ikke er omfattet af denne undersøgelse.

Delrapporterne giver ikke et samlet billede af materiellets tilstand, men vi kan læse om de problemer, som Forsvarskommandoen har fundet det nødvendigt at orientere departementet om. Det er ikke nødvendigvis tilstanden på alt det materiel, som bruges til en opgave, der bliver afrapporteret på. Afrapporteringerne vedrører også andre ting, fx mangel på bemanding og vedligeholdelse af bygninger.

Da delrapporterne er opdelt på opgaver og ikke på materiel, har det været nødvendigt at søge efter de steder, hvor materiellet nævnes. For at sikre, at vi finder alle de relevante steder, hvor materiellet kan være nævnt, har vi lavet en søgeordsanalyse. Det har vi gjort ved automatisk at udtrække alle tekstfelter i delrapporterne, hvor materiellet bliver nævnt. Vi har udarbejdet en liste med søgeord på baggrund af materiellets navn(e), Forsvarsministeriets egne forkortelser og typebeskrivelser.

For at sikre os, at det automatiske udtræk af tekstfelterne er dækkende, har vi har som led i vores kvalitetssikring manuelt gennemlæst delrapporterne for 2025. Vi har i den forbindelse noteret og løbende justeret og tilføjet, hvis vi er stødt på særligt væsentligt materiel, der ikke er dækket af vores søgeordsanalyse. Vi har også justeret søgeordslisten på baggrund af Forsvarsministeriets bemærkninger. Ministeriets bemærkninger til søgeordene gav anledning til få justeringer, men har ikke haft betydning for vores resultater.

Vi har på baggrund af søgningerne gennemgået, om det problem, som Forsvarskommandoen har beskrevet i delrapporterne, kan kobles til et teknisk problem med materiellets tilstand. Et teknisk problem kan være, at et skib ikke kan sejle, fordi motoren er i stykker. Det kan også være, at vigtigt udstyr ikke virker, fx en radar. Vi fandt på den baggrund et antal særligt væsentlige materieltyper, hvor der var rapporteret om problemer med tilstanden i løbet af 2025. Det er et udtryk for, at problemet har været til stede på et tidspunkt i løbet af 2025. Der er således tale om et øjebliksbillede, som både kan omfatte kortvarige og langvarige problemer. Der kan også være opstået nye problemer siden vores gennemgang, og problemer kan være løst. For en del af materiellet er der ikke rapporteret om problemer med tilstanden i ledelsesinformationen til departementet. Derfor kan vi for dette materiel ikke vurdere tilstanden på baggrund af ledelsesinformationen. Resultatet af gennemgangen fremgår af figur 3 i beretningen.

Opgaver, der har været påvirket af problemer med materiellet
Hvis der er rapporteret om problemer med materiellets tekniske tilstand, kan det påvirke opgaveløsningen. I vores gennemgang af ledelsesinformationen har vi vurderet, at en opgave er løst med begrænsninger, hvis Forsvarskommandoen selv har angivet det. En begrænsning kan fx være, at der har været mindre materiel til at løse opgaven, eller at materiellet ikke har haft alle de fornødne funktioner til at kunne løse opgaven. I nogle tilfælde har Forsvarskommandoen iværksat mitigerende tiltag, fx indsat andet materiel for at kunne løse opgaven. I de tilfælde har vi kun vurderet, at opgaven er løst med begrænsninger, hvis Forsvarskommandoen fortsat har angivet, at opgaven er udfordret på trods af de mitigerende tiltag.

Problemer med materiellets rådighed
Vi har suppleret vores analyse af ledelsesinformationen til departementet med en gennemgang af Forsvarsministeriets opgørelser af, om materiellet lever op til målene for rådighedsgraden. Materiellets rådighedsgrad er bl.a. opgjort i interne analyser, i analyser, som ministeriet har fået udarbejdet af en ekstern konsulentvirksomhed, og i supplerende mødemateriale. For en del af materiellet har ministeriet ikke opgjort og fastsat mål for rådighedsgraden. Derfor er der heller ikke et dækkende billede af rådigheden på alt det særligt væsentlige materiel.

Problemer med materiellet over tid
Vi har også undersøgt, om de problemer, som vi har fundet med materiellet i 2025, også er blevet rapporteret i tidligere år. Altså om de samme problemer har strakt sig over flere år. I analysen af problemer over tid har vi taget udgangspunkt i de 14 typer af særligt væsentligt materiel, hvor Forsvarskommandoen i ledelsesinformationen én eller flere gange har orienteret departementet om problemer med materiellet.

Analysen er baseret på en dokumentgennemgang af delrapporterne om opgaveløsningen fra 2023 og 2024. Her har vi anvendt samme fremgangsmåde til at afdække problemerne med materiellet, som vi brugte til at afdække tilstanden på materiellet i 2025. For perioden 2017-2023 har vi gennemgået Forsvarsministeriets tidligere koncept for materielstatusrapporter og underliggende dokumentation. Materielstatusrapporterne indeholdt et overblik over tilstanden på alle de materieltyper, som ministeriet vurderede som særligt væsentlige, samt Forsvarskommandoens vurdering af de operative konsekvenser. Vi har derfor gennemgået alle relevante rapporteringsskemaer, der har indgået i ministeriets materielstatusrapporter. Vi har i vurderingen fokuseret på Forsvarets egne "problembeskrivelser" og "vurderinger af konsekvenser" for opgaveløsningen.

Herefter har vi foretaget en vurdering af, om de problemer, der bliver beskrevet, er de samme som dem, der er beskrevet i 2025. Det kan fx være en særlig komponent, der er i stykker, eller et mere generelt problem, fx at materiellet er meget slidt og dermed har hyppige nedbrud.

Kvalitetssikring
Undersøgelsen er kvalitetssikret via vores interne procedurer for kvalitetssikring, som omfatter høring hos de reviderede samt ledelsesbehandling og sparring med chefer og medarbejdere i Rigsrevisionen. Dokumenterne er gennemgået af mindst to medarbejdere.

Standarderne for offentlig revision
Revisionen er udført i overensstemmelse med standarderne for offentlig revision, herunder standarderne for større undersøgelser (SOR 3). Standarderne fastlægger, hvad brugerne og offentligheden kan forvente af revisionen, for at der er tale om en god faglig ydelse. Standarderne er baseret på de grundlæggende revisionsprincipper i rigsrevisionernes internationale standarder (ISSAI 100-999).